

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átveve:
 Egész évre . . . 16 kor. — fill.
 Negyedévre . . . 4 „ — „

Helyben házhoz hordva:

Egész évre . . . 20 kor. — fill.
 Negyedévre . . . 5 „ — „

Vidékre postán szállítva:

Egész évre . . . 24 kor. — fill.
 Negyedévre . . . 6 „ — „

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik minden nap a hétfőn és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Apáczta u. 3. sz.

A szerkesztőség köziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fill.

NAGYVÁRAD, január 10.

A Bánffy-kisértet.

Nem tudjuk semmiképp elhinni azt a szenzációs politikai hírt, amit egy esti lap nyomán küld fővárosi tudósítónk. Semmiféle körülmények között nem tartjuk valószínűnek, hogy Bánffy még egyszer »tettekkel tényező« legyen. Egyszer is sok volt belőle. De a jelek arra mutatnak, hogy a klikk mostanában erősen dolgozik az intrika minden fegyverével. Talán azért, mert érzi végleges letűnésének rohamos közeledtét.

Igy fogjuk fel tudósítónk következő szenzációs közlését a M. E. L. nyomán:

Báró Bánffy Dezső annak idejében, Szélllel egyetértve, áldozatnak tüntette föl magát s kijelentette a királynak, hogy készen van magát egészen skartba tenni, csak hogy a kiegyezést Ausztriával meglehessen csinálni. Csak később, a mikor a mandátumáról is lemondott és elfogadta a főudvarmesteri állást, tudta meg, hogy Széll Kálmán mást referált a királynak (!) mint a mit ketten egymással elhatároztak.

Ez volt az első ütköző pont Széll Kálmán és Bánffy között. Azóta az ellentétek annyira kiélesedtek kettőjük között, hogy Széllt valóságos hideg borzongás fogja el, valahányszor Bánffy neve szóba kerül. De még inkább elfogja ez az érzés, a mikor nyilvánvalóvá lesz lassankint, hogy Bánffynak a szabadelvű táborban még mindig meg vannak a maga hivei, sőt ezek a viszonyok sajátságos alakulása folytán egyre növekedőben vannak. (???)

És így a Bánffy-kisértet folyton közeledő félben van a magyar politikában. (?) Ösmeretes, hogy ujév napján, a mikor a szabadelvű párt testületileg jelentkezett Széll Kálmánnál, harmincznyolcz képviselő a hivatalos üdvözlés után Bánffyhoz hajtatott, hogy előtte is kifejezze az ujévre jó kívánságait. Ez volt az első nyílt kifejezése annak, hogy Bánffynak igenis vannak hivei a szabadelvű pártban.

Azóta mindig és rohamosan sokasodtak ezek. A közelgő új választásoknál egy nagy kontingens mandátumát félti, vagy világosabban szólva, azok, a kik sehogysem tudnak megférti a volt nemzeti párti elemekkel és azoknak haladásában veszélyt látnak, csakis úgy gondolják pozíciójukat megtarthatni, ha Bánffyban biznak, Bánffytól várják a »megváltást.«

De más jelek is mutatnak arra, hogy a kisértet közeledőben van. Az ország kormánypárti választóit Bánffy emberei befolyásolják. Nagyon sok magas állású hivatalnok van: fő- és alispán, főszolgabíró stb., a ki érzi, hogy a Széll-regime, különösen a nemzeti párt beolvadt része, ki fogja szorítani helyéből. E főispánok és más hivatalnokok tudják, hogy csak az esetben maradhatnak hivatalban, ha Bánffy valahogy, valamiképpen visszatérne. És így, mindezeket összevetve, úgy a szabadelvű pártban mint pedig az országban (?) nagy azoknak a száma, a kik ismét Bánffy körül akarnak csoportosulni.

Mindehhez hozzájárul az, hogy Bánffynál titkos konventikulumok vannak. És még egy körülmény, a mit intim körből kap-

tunk. Hogy ugyanis Bánffy már azon fáradozik, hogy teljes szabadságát visszanyerje, a mi azt jelenti, hogy le akar mondani a főudvarmesteri állásról, hogy újra mandátumot vállalhasson. (Hol?)

Igy lassankint előkészítő munkák folynak titokban és nyíltan, hogy a formulás világ után a klauzulás világ térjen vissza. Széll Kálmán politikája után következne újra az erőszak politikája.

Csak azt jegyezzük meg erre Arany Jánossal, hogy Isten óvja szép hazánkat ilyen nagy veszélytől.

A francia képviselőkamara.

A francia képviselőkamara is összeült a tegnapi napon. De Schanelt 308 szavazattal újra megválasztották elnöké, Brisson 221 szavazatot kapott. Alelnökké újra megválasztották; Fauret 322, Cochéryt 316, Mesureurt 289 és Aynard-t 280 szavazattal. Ellenjelöltek voltak: Machy 179, Déroulede 81, Marcel Habert 54 és De Ramel 50 szavazattal.

A porosz trónbeszéd

ad most egy-két napra anyagot a politikai eszmecserékre. Tegnap nyitották meg ugyanis a porosz képviselőházat. A trónbeszédet Hohenlohe olvasta föl. A trónbeszéd konstatálja, hogy a pénzügyi helyzet állandóan kedvező. — Az 1898—99-ki költségvetési esztendő tetemes fölösleggel zárult és a folyó év eredménye is előreláthatólag kedvező lesz. Az 1900-ki költségvetésben egyensúlyban vannak a kiadások és a bevételek. Az államvasutak eredménye állandóan kielégítő a vasutak jelentékeny kiegészítése,

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Juliska papagája.

Irtta: Krüger Aladár.

Egyedül van? Unatkozik?

Borzasztó lehet az! Kétségbeesítő helyzet.

Azt hiszem, a kétségbeesés diktálta azokat a sorokat is, a melyeket hozzám irt. Hi engem, látogassam meg és vidítsam fel. Panaszkodik, hogy megijed minden neszre, idegessé teszi a nagy csend, melyet csak néha szakít meg egyegy rémitő roppanás, mikor a kályha közelében lévő ágy vagy a padló megszólal a melegtől. . . . Máskor meg lehangoltta teszi az üresség, a hét kongó szoba s egyre az a tudat gyöttri, hogy egyedül van, hogy unatkozik.

Kétségbeesítő helyzet, értem én tökéletesen.

De mielőtt bájos sajtóhibákkal teli levélkéjére válaszolnék, engedje meg, hogy egy mesét mondjak el és aztán egy kérdést tegyek.

*

Juliska bájos kis bakfis volt, hosszú szoknyával, gyönyörű hosszú hajjal, de igen rövid tapasztalatokkal a világ forgásáról. Képzelve, legnagyobb bánata az volt, hogy ő nem elég szép! Nézegette magát a tükörben elégszer, hol egy másit igazított meg, hol egy kósza hajszálat utasított rendre, mely elég vakmerő

volt alattomosan homlokára csuszni, majd meg a ruhácskája fehér betétjén nem találta elég fényesnek a selymet, szóval mindig talált magán valami igazítani valót s meg volt győződve, hogy nála szebb leány akárhány akad!

Pedig higgye el, nem volt igaza.

A férfiakról — mamája komoly tanácsait követve — csak rosszat hitt el. Tudta, hogy csélesap, könnyelmű valamennyi, a jogászok üres fecsegők, a katonák tánczó czifra bábok, a kereskedők száraz spekulánsok, a tanárok unalmas tudósok; így magyarázta a mama és Juliska hitte szentül. Ő magában ugyan — nem tudom honnan — azt tette hozzá, hogy kivételt képeznek a mérnökök, de ezt a véleményét, egyelőre ismeretlen okokból, nem fedezte fel a mamának.

Igy hát én sem akarok a mérnökökről semmiféle titkot elárulni.

A tény az, hogy röpködött Juliska körül férfi elég: Csevegő jogász, csillogó egyenruhás katona, számolgotó kereskedő és tudós tanár, de ő mindezekkel nem törődött. Ha valakihez nyájasan szólt, az a boldog halandó egy csöndes mérnök volt, a ki rendszeren szerényen meghúzódott egy kuczkóban s csak akkor élénkült fel, ha az a bodros frizurás fejecske hozzá hajolva kérdezte:

— Jó estét! hogy van!

Ugy-e, milyen különös kis leány volt ez? Egyszer nagy veszedelembe jutott Juliska. Nagy beteg lett a mama, fürdőre kellett

utaznia. Onnan jött egyszer a levél, mely a válságos állapotban lévő beteg mellé a papát is elhívta s Juliska ott maradt a hét szobás óriási lakásban egyedül, egészen egyedül.

Végigjárta a szobákat. Piczi cipőjének kopogós sarka minden lépésénél rémületet okozott neki. Hogyne, mikor minden koppanásra visszhangzottak a nagy termek! Szerette volna, ha elbujhatna saját maga elől valahová, mert így még a saját alakjától is megijedt, mikor a szemközti lévő álló tükörben megpillantotta magát.

Pedig biztosíthatom, hogy más, pl. én nem ijedtem volna meg tőle.

Juliska elkeseredve ült le az egyik bársonyszékbe. Elgondolta, milyen boldog volt eddig, felszámitotta, milyen boldogtalan lesz most vagy egy héttig, egy kissé meg is siratta saját boldogtalanságát, aztán elhatározta, hogy levelet fog írni a papához, abban megkéri, jöjjön tüstént haza, vagy engedje őt utána utazni, mert különben meghal a félelemtől, az egyedülétől, az unalomtól. . . .

Szóval olyanforma hangulatban volt, mint maga.

Ezzel az elhatározással felállt s nesztelenül, mindenütt óvatosan a szőnyegre lépve, lábujjhegyen suhant szobájába. Most már nem hallatszott a kopogás s Juliska egészen meg volt elégedve a sikerrel. Eppen az ajtaját akarta loppal kinyitni, mikor háta mögött egy éles, csufolódo hang rárikácsolt:

tökéletesítése és felszerelése dacára. Az állami hálózat kiegészítésére és a kis vasutak fejlesztésére nagy összegeket kér a kormány. A Rajna-Elba-csatornára vonatkozó javaslatokat újra elő fogják terjeszteni, mihelyt a berlini—stettini hajózási vonal tervei, továbbá az odera-melléki lóp levezetésére, az Alsó-Odera, a Spree és a Havel folyók viszonyainak javítására, az Odera és a Visztula között levő víziutak kiegészítésére és a mazurtai tengeri csatorna építésére vonatkozó tervek elkészülnek. Hogy a rajna—vesztfáliai ipart függetlenítsék a külföldi kikötőktől, Emdent használhatóvá kell tenni a transzatlantikus gőzhajók számára. A kormány ezentul is amennyire lehet, figyelembe fogja venni a mezőgazdaság bajos helyzetét. A trónbeszéd azonkívül törvényjavaslatokat jelent be Sziléziának az árvizek ellen való biztosításáról, a Visztula szabályozásának folytatásáról, a járadékjóságok alakításánál adandó hitelről, a nagy áruházak megadóztatásáról, a községi választójog reformjáról és a nevelési kényszer kiterjesztéséről. A trónbeszéd végül megemlékezik az évszázad fordulójáról és azt a kívánságot fejezi ki, hogy a kormány és a nép egyetértőleg munkálkodjanak.

A délafrikai háború.

Angolországot a háború minden irányban igénybe veszi. Jövő csütörtökig a hetedik hadtestet szállítják hajókra és azután kezdődik a 8. hadtest felszerelése. E mellett azonban készenlétbe helyeznek még a harctér számára hét zászlóalj miliciát, a középtengeri helyőrségek számára öt zászlóalj miliciát s végül egy új hadtestet. Ehhez jön még 15.000 gyalog és 10.000 lovas önkéntes. Ha meggondoljuk, hogy az utóbbi 25.000 ember leginkább a polgári és más, magasabb társadalmi osztályból sorakozik s hogy tizszer annyian jelentkeztek, mint a mennyit besoroztak, eszik az a külföldön elterjedt vélemény, hogy az angol mélyen nyul ugyan a zsebébe, de aztán azt hiszi, hogy ezzel eleget áldozott a hazának. Sőt ellenkezőleg; talán sehol sem tűnik annyira ki egyes személyek tetteje és áldozatkészsége, mint Angliában. Így például Skóciában lord Lovatt, a történelmi nevezetességű családnak feje, 150 emberből álló lovas csapatot szerelt fel és bocsátott a kor-

— Jul — csa!

Meglepetve állt meg. Volt neki egy fiatal nagybátyja, a kivel folyton évdött. Ha már minden témából kifogytak, a nagybácsi hirtelen elfintorította az arcát s csak ennyit mondott:

— Jul — csa!

Juliska pedig ezért a csufolódásért nagyon megszokott haragudni.

Most is a nagybácsit kereste. A szobában nem volt senki, de egy sarokból megint megszólalt valaki recsegő, éles hangon:

— Jul — csa!

A kis leány kacagva futott oda s nemsokára diadalmas arccal, merészen kopogva a padlón, tért vissza. Karjában egy hatalmas zöld papagájt tartott, azt ölelte, csókolta, közbe-közbe szidta is — nevetve.

— Gyere, kedves kis Kokóm, te leszel az én vigasztalóm. Gyere, beszélj, csufolj, nem bánom, hanem úgy vigyázz magadra, hogy ha hazajön a papa, én megint bátor kis leány leszek s kegyetlenül kikapsz a csufolódásokért. Megmondalak a papának! s akkor megint mars a sarokba!

Mi is évdöttünk egymással eleget.

Vallja be őszintén: nem csak a papagáj szerepét szánta nekem?

mány rendelkezésére, míg az értéktözsde nek egynehány magasrangú arisztokrata hivatalnok 400 lovas embert állít ki, a kormánynak nem lévén más feladata, mint őket fegyverrel és municzióval ellátni.

— Mi nem hagyhatjuk el az országot — mondotta a szervezők egyike, ki évek előtt sokáig volt Stevart tábornok adjutánsa Afganisztánban, egy laptudósítónak — mert az egész ügy a mi vállainkon nyugszik s nem is vagyunk már többé fiatalok. Szívesen teljesítünk azonban szolgálatokat azok helyett, a kiknek Dél-Afrikába kell menniök.

Főlöszleg is megemlíteni, hogy ily körülmények között, midőn a vagyonos és intelligens osztályból néhány százezer jelentkezőt kell visszautasítani, sokat beszélnek az ország védelmi szervezetéről s a rendszabályokról, melyekre Angliának szüksége lehet akkor, ha egy nagy, komoly háborúban kell majd nagy hatalmi állását megvédeni. Az általános védkötelezettség törvénye már csak közel jövő kérdése sléptenyomon beszélnek e reformok előnyeiről, melyek hivatva vannak Angliát ily zavaroktól és balsorsától a jövőben megóvni.

*

Mai távirataink a következők:

London, január 10. A Reuter-ügynökség értesülése szerint a »General« szabadon bocsátása után valószínűleg a »Herzog« gőzösnek is megengedik, hogy tovább utazzék. Konstatálták, hogy a »Bundesrath« utasai, a kik Khaki-öltözetet viseltek, az olasz vöröskereszt-egyesület tagjai voltak, a kiknek angol és búr sebesülteket egyaránt kellett volna ápolnia. Azt azonban még nem konstatálták véglegesen, hogy van-e a Bundesrath rakományában hadicsempészárú. Hir szerint azonban az angol kormány abban az esetben, ha nem találják a hajón hadi csempészárút, teljes kártérítését kész adni minden késésért. A német kormánynak a semleges hajókkal való bánásmód tekintetében azonnal tett lépéseit az angol kormány a legfigyelmesebben fogadta. Egy újabb elfogott német postagőzös ügyét a két kormány barátságosan fogja rendezni. Hir szerint sem a General hajón, sem, a mint látszik, a Herzog hajón nincs hadi csempészárú.

London, január 10. A Reuter-ügynökségnek jelentik Adenből tegnapi kelttel: A zár alól már feloldott General postagőzös ma este folytatja útját. A hajón vegyi szerek kivül semmit sem találtak. Egy osztrák Lloydgőzösn, a melynek nevét a távirat nem közli, lisztet találtak, a melyről azt hiszik, hogy Transzválnak van szánva. A lisztet a kobozó-bizottság döntéséig visszatartják.

London, január 10. Balfour, a kincstár első lordja a manchesteri választók éves gyűlésén beszédet mondott, a melyben helytelen ráfogásnak és rágalomnak nyilvánította azt az állítást, hogy Angliának Délafrikában való magatartását az a vágy vezérli, hogy Nagy-Britániát gazdag területekkel nagyobbítsa. Anglia nem remélhet hasznot ebből a háborúból, a mely nagy költségeket okoz, mert még a költségeknek is fölötte áll az emberélet, a mely nem vásárolható pénzért. Reméli, hogy a jövő évi gyűlésen kivívott győzelmekről, az egész Dél-Afrikában helyreáll-

tott békéről és egyenjoguságról fog beszélhetni.

London, január 10. A Standardnak jelentik Durbanból: A Bundesrath rakományát kirakták, de gyanús dolgot eddig nem találtak. — A Daily Mail, értesülése szerint legközelebb még egy parancsnokló tábornokot hívnak vissza Dél-Afrikából.

London, január 10. A »Times« mai vezércikkében ismét kritizálja Balfournak a kormány magatartásáról mondott beszédét és azt mondja, hogy az országra nézve jobb volna, ha a kabinet nyíltan beismerné, hogy hibát követett el.

Roberts lord Afrikában.

London, január 10. Lord Roberts az Afrikában működő angol hadsereg új főparancsnoka, ma érkezik meg Fokvárosba.

A város milliós kölcsöne.

— A pénzügyi bizottság előtt. —

Évek óta akként óhajt Nagyvárad városa segíteni szorult pénzügyi viszonyain, hogy egy nagyobb összegű kölcsönt vegyen fel.

A nyomott pénzügyi viszonyok azonban keresztül huzták a város számítását, mert olyan feltételek mellett juthatott volna csak kölcsönhöz, amelyet a város pénztára érdekében nem fogadhatott el.

Most azonban a már elvállalt építkezések mint színház, Bazár, kir. tábla, elodázhatatlanná tették a szükséges pénz előteremtését.

Négy helybeli pénzügyi bizottság ajánlata lehetővé teszi, hogy addig is, míg a pénzügyi viszonyok javulása folytán megfelelő kölcsönt vehet, folyó számla kölcsönnel segítsen magán a város.

Nagyvárad város pénzügyi és gazdasági szakbizottsága tegnap tanácskozott e tárgyban.

Jelen voltak: dr. Bulyovszky József polgármester elnök, Némethy Károly, Hegedüs Géza, Ragány János, Busch Dávid, Aufricht Mór, Milibák József, dr. Moskovits József, Beczkay Lajos, Komlóssy József, Bordé Ferencz, Szűts Dezső jegyző.

Az ülés megnyitása után dr. Bulyovszky József polgármester előadta, hogy pénzről kell a városnak gondoskodni a célból, hogy a szerződésben elvállalt kötelezettségeknek eleget tessen. Hogy olcsó kölcsönt szerezhessenek, mindent megtettek; a pénzügyminiszter egy kijelentése alapján a kormányhoz is fordultak kölcsönért, de eredmény nélkül. A fővárosi pénzügyi bizottság kijelentette, hogy ha a pénzügyi viszonyok javulnak, eleget tesznek a város kívánságának. Az elvállalt építkezések folytán azonban a város nem várhat jobb időkre s így a helybeli pénzügyi bizottságokhoz fordult kölcsönért. Négy nagyváradai pénzügyi bizottság, névszerint: a Nagyvárad Takarékpénztár, a Biharmegyei ker., ipar és terményhitelbank, a Biharmegyei Takarékpénztár és Gazdasági és Iparbankajánlatot tettek; mely szerint közösen hajlandók folyószámlára a városnak egy millió korona kölcsönt adni. Az ajánlatokat még most nem lehet határozat alá bocsátani s most csak arra nézve kéri a bizottság nyilatkozatát, hogy szükségesnek tartja-e a kölcsön felvételét.

Ragány János indítványt terjeszt elő. A városnak a közel jövőben pénzre van szüksége. A négy helyi pénzügyi bizottság késznek nyilatkozik a folyó számla kölcsön nyújtására. Az eddig megállapított feltétel az, hogy az összeg után a vá-

ros mindig 1 és fél százalékkal fizet magasabb kamatot, mint az Osztrák-Magyar Bank kamatlába, de 6 százaléknál kevesebbet nem fizethet kamatban a város, bármennyire leszállana az O. M. B. kamatlába. Bizza meg a közgyűlés a polgármestert a kötelezvény kiállításával, azt a belügyminiszterhez terjesszék fel jóváhagyás végett s a polgármester hatalmaztassék fel a pénz felvételére. Ily irányban tegyenek előterjesztést a közgyűlésnek.

Aufricht Mór hivatkozik arra, hogy a pénzintézetek ilyen kölcsönöknél fárdiját szoktak $\frac{1}{4}$ — $\frac{1}{8}$ %-ig felszámítani. Helyesli hogy a helybeli pénzintézetek nyújtják a kölcsönt, azonban az O. M. B. kamatlábat felüli 1 és fél % igen magas mert $\frac{1}{4}$ — 1 %-ot szoktak felül számítani. A folyó számla díj nettó legyen, minden fárdij felszámítása nélkül.

Ragány János kijelenti, hogy minden melék költség ki van zárva.

Bordé Ferencz elfogadja a főszámvevő indítványát, de még azt is kikötni kéri, hogy ha az O. M. B. kamatlába 6 százaléknál magasabbra emelkedik is, a város 7 és fél százaléknál több kamatot nem fizet.

Ragány János ellenzi ily kikötés feltevését, mert ez meghiusítaná a kölcsön megkötését.

Dr. **Moskovits** József helyesli **Bordé** indítványát. Ha a pénzintézet kiköti a 6 százalékos minimumot, a város viszont kösse ki a 7 és fél százalékos maximumot. Hátha az O. M. B. kamatlába 4 százalékra száll le. A fővárosban mindenestre lehetne olcsóbb kölcsönt kieszközölni.

Ragány János azt válaszolta, hogy ha a pénzviszonyok úgy javulnak, hogy az O. M. B. 4 százalékra szállítja le a kamatlábat, a város konvertálja a kölcsönét.

Bordé Ferencz azért is szükségesnek tartja a maximális kamatláb meghatározását, mert ha az O. M. B. 7 százalékra emeli a kamatot, a város 8 és fél százalékot volna köteles fizetni, ez pedig uzsora s a miniszter nem hagyná jóvá.

Beczkay Lajos és **Milibák** József elfogadják a **Bordé** indítványát.

A bizottság elfogadta **Ragány** János indítványát, a **Bordé** Ferencz pótlásával s ehhez képest azt javasolják a közgyűlésnek, hogy a kölcsön felvételét határozza el akként, hogy a kamat maximum 7 és fél százalék legyen, minden más költség felszámítása nélkül.

Az élet szinpadáról.

A szegények orvosa.

Színhely: Elegánsan butorozott rendelő szoba, a falakon hosszukás csendéletképek, matt diófa szekrények, az ablakon nehéz sötét peluche függönyök.

Személyek: Orvos és egy félénken bekopogató szegény beteg.

Orvos: Na mi a baj?

Szegény: (nyöszörgő hangon, szálnalmas arc-czal): Beteg vagyok orvos ur!

O.: Ugyan, ugy-e! Hát aztán már mi a baja megint?

Sz.: Tűrhetetlen gyomorfájdalmaim vannak.

O. (ellágyult hangon): No ez új magától egészen. Mondja el, hogy mit érez?

Sz.: (halk, szakgatott hangon részletezi a betegségét.)

O.: Persze, persze. A sok egyforma táplálkozás elkinozza a gyomrot. A sok savanyu étel. Most már értem. (Emeltebb hangon a beteghez.) Szigorú diétát kell tartania.

Sz. (Ijedten közbe akar vágni.)

O.: No hallgasson, mikor a tanácsokat adom. Csak könnyű ételek és semmi savanyut. Változatosan az ételeket. Egyék csibe levest s ha kibírja, gyöngye sültet, csak olyat, a mi telik magától. Lefekvés előtt keveset egyék, mindig szárazra piritott kenyeret és soha természetes vizet. Megértette.

Sz. (lemondólag int igent).

O.: Na most hallgasson tovább. Nem érez olykor-olykor a gyomrában valami ürességet.

Sz. (örvendezve kap a szóba): Igen, igen — mindig!

O.: Na mondom. Pompásan eltaláltam a betegségét. (Beteg erősen figyel). Pompásan eltaláltam a betegségét, — érti. Nem bírok erősebben kiáltani, jöjjön közelebb. Nem szabad annyira elhagynia magát, kap egy orvosságot.

Sz. (még jobban örvendve): Óh kérem, doktor ur!

(Orvos leül és ír).

O.: Ebből evés után egy-egy kanállal vesz be, — hogy jól emésszen.

Sz.: (tiltakozó mozdulatokat tesz).

O.: Óh tudom nagyon jól, hogy mit akar mondani. Ne tartson semmitől. Ráírom a receptre s a város fogja fizetni. Hanem a diétát magának kell betartani. S ezt csak természetesnek találja. Mi? No elmehet.

Szilánk.

Előfizetési felhívás.

Január 1-étől második lusturumát, VI. évfolyamát kezdte meg a »Tiszántúl«.

Öt esztendő küzdelmes munkájára s e kitartó munkában nem egy sikerre tekinthet már vissza lapunk.

E hosszú idő alatt nem hajhásztunk zajos politikai sikereket, hanem szorgalmasan igyekeztünk erősíteni a keresztény szellemű és hazafias irányu közvéleményt, ápolni a szemlátomást erősödő hitéletet, védeni a magyar föld és magyar ipar érdekeit, terjeszteni az agrár-eszméket, erősíteni és szervezni az egészséges társadalmi és egyleti mozgalmakat. Önzetlenül állottunk mindenkor az igazi közérdek szolgálatában, ez vezetett bennünket akkor is, mikor szavunkat visszélések ellen kellett felemelnünk.

Törekedtünk arra, hogy gyorsan és hűségesen referáljunk mindenről, bárhol történjék is, mi olvasóinkat érdekelheti, de óvakodtunk attól, hogy magán- vagy családi ügyeket hurczoljunk olvasóink elé.

Gondunk volt a kiváló művészeti és irodalmi események ismertetésére s a jó irányu szépirodalom ápolására.

A közönség megszerette s felkarolta lapunkat. Hálásak vagyunk érte, de hogy az új évben kettőzött buzgalommal s hatványozott ered-

ménnyel működhessünk régi programunk megvalósításán, bizalommal kérjük a t. közönség hatóságos pártfogását.

Lapunk egyike az ország legolcsóbb napilapjainak.

Előfizetési áraink u. i. a következők:

Helyben kiadóhív.-ból átvéve:	Helyben házhoz hordva:
Egy évre 16 korona.	Egy évre 20 korona.
Negyedévre 4 korona.	Negyedévre 5 korona.

Vidékre postán küldve:

Egy évre 24 kor.	Negyedévre 6 kor.
------------------	-------------------

A „TISZÁNTUL“ szerkesztősége és kiadóhivatala.

UJDONSAGOK.

TAJÉKOZTATO.

A múzeum az egész téli idő alatt zárva. Február 1. Joghallgatók felolvasó estélye Margittán.

* **Schieffner Ede.** Alig van újabb alakulás az egyházmegyében, melyhez **Schieffner Ede** prelátus, prépost-kanonok tekintélyes összeggel ne járult volna. Plébánia alapítás, iskola, templom, gondoskodásának tárgya. Most legújabbán a **csorvási** templom építésére adott ismét 2000 koronát. Szívesen írjuk ezt meg, bár az adakozó nem szokta a nyilvánosságnak szánni jótékony-sága hírét, de hát a jó példa mindig jó hatással van s az önzetlen áldozat mindig tiszteltet méltó.

* **A színház villamos világítása.** A nagyváradi színház villamos világításának berendezésére beérkezett pályázatokat már felülvizsgálták. A színház építésére felügyelő bizottság a pályázatok tárgyában pénteken, január 12-én délután 4 órakor ülést tart.

* **Majláth püspök és a kolozsvári kli-nika.** A kolozsvári **E-k** írja a következőket: A »Pesti Napló« tegnap Kolozsvárra érkezett számában azt a hirt közli, hogy az ország-házban interpellációra készülnek dr. Purjesz Zsigmond kolozsvári egyetemi tanár és a belgyógyászati klinika főnöke ellen. A sérelem, mely miatt az interpellációt a kultuszminiszterhez intézik az, hogy Purjesz Zsigmond dr. állítólag nem engedte meg, hogy Majláth Gusztáv gr. püspök a belgyógyászati klinika betegeit meglátogassa és őket a vallás szent ígé-nek magyarázatában részesítse. Mi végére jár-tunk ennek a dolognak és hiteles forrásból állíthatjuk, hogy ez az interpelláció **tárgyaltan.** Majláth püspök 1898-ban is, 1899-ben is, fenn-akadás nélkül látogatta a kolozsvári Karolina-kórház betegeit. E szent gyakorlatban a püs-pököt sem Purjesz tanár, sem a klinika többi orvosai legkevésbé sem akadályozták. A ko-lozsvári egyetem művelt orvostanáraira már annak feltevése is sértő, hogy egy egyházfőt az irlalmasság lelki cselekedeteinek szent gyakor-lásában megakadályozni kívánának.

* **A hazai ipar érdeke az iskolákban.** Nem helyeselhetjük eléggé a hazafias zirczi rend sz. fehérvári tanári karának alább közölt hatá-rozatát, melyben az ifjuságot arra utasítja, hogy csak oly taneszközöket vásároljon, melyek a magyar ipar produktumai. Nagy horderejű ez intézkedés, nem azért, mintha a tanuló ifju-ság fogyasztásával a hazai ipart nagy mérték-ben előmozdítaná, mert ezen elszigetelten álló

határozat csak a helybeli főgymnasium tanulóit kötelezi — hanem különösen fontos ama szempontból, hogy az ifjúság figyelmét már az iskola falai között föl hívja arra, hogy van magyar ipar és ezt a magyar ipart pártolni kell minden magyarnak a külföldi vigéczek által importált külföldi iparcikkkel szemben, melyek elnyomják a hazai ipart. Az ifjúság öntudatra való ébresztése e határozat egy nagy érdek kérdésében, miért is az összes hazai intézetek követhetnek a példát. Az összes intézetek fogyasztása már számottevő tényező volna a hazai ipar emelésében, nem tekintve azt, hogy az ifjúság a hazai ipar iránt való kötelességének tudatával hagyja el az intézetet és megy ki az életbe.

A határozat a következőképp hangzik:

T. Klökner Péter, Kubik Lőrincz, Singer Ede kereskedő uraknak

Székesfejérvárott.

Minthogy az ifjúság körében igen sok külföldi gyártású iskolai szer forog közkezen, a tanári testület folyó hó 5-én tartott tanácskozásán szükségesnek vélte határozatilag kimondani, hogy a tanuló ifjakat a magyar ipar pártolásra buzdítani s a magyar gyárakban készült iskolai szerek vásárlására fogja utasítani.

E határozat alapján felhívom czimzetteket, sziveskedjenek a raktáron levő hazai gyártású és jó minőségű iskolai szerek jegyzékét az iskolai igazgatóságához beküldeni, megnevezvén a gyárat, a honnan a cikkek beszerezettek s megjelölve a védő jegyet, mely a belföldi gyártás hitelességét igazolja. Székesfejérvár, 1900. január 6.

Szenczy Győző.

főgymnáziumi igazgató.

* **Betörés az irgalmasok rendházába.** Tegnap éjszaka megkísérelték az irgalmas rend helybeli zárdájába betörni. A betörő a főorvos szobájának ablakán akart behatolni, azonban valami zajtól megrettent és elszaladt. A tettes elmenekült s idáig még nem sikerült elfogni. A rendőrség nyomoz.

* **Telefonos szélhámosok.** A m. kir. posta igazgatóságtól vettük a következőket: Szélhámosok azon ürügy alatt, hogy a telefon gépeket jönnek javítani egyes magánosok lakásaiban megjelentek. Tekintettel arra, hogy az ilyen egyének nem csak a berendezéseket ronghatják el, de az élet és vagyonbiztonságra is veszélyesek lehetnek, saját érdekében figyelmeztetem a tisztelt közönséget, hogy a berendezések gondozásával csak kinevezett állami alkalmazottak vannak megbízva, kik megjelenésük alkalmával az általánosan ismert egyenruhát tartoznak viselni s ugyanakkor járati levelüket is felmutatni s annak aláírását kérni kötelesek. — Mindazok tehát, kik ezek hiányában jelennek meg, a berendezés feltügyeletével megbízva nincsennek, azok a lakásból kitiltandók, esetleg a legközelebbi rendőrnek volnának átadandók. Felkérem a tekintetes czimet, hogy ezeket a közönség érdekében becses lapjában díjtalanul közölni sziveskedjék. Nagyvárad, 1900. január hó 7. Schöpflin kir. tanácsos, posta-távirda igazgató.

* **Magyar birodalom népesedése november havában.** A m. kir. központi statisztikai hivatal Havi Közleményeinek most megjelent 1899. évi november havi füzeté szerint november hónapban: A magyar korona országaiban élve született 59.013 gyermek, halva született 1259. Hét évnél fiatalabb korban 17.598 an, hét évnél idősebb korban 19.865-en haltak el, úgy, hogy a halálozások összes száma 37.463, a népesség természetes szaporodása tehát 21.550. Csupán a tulajdonképpeni Magyarország népesedését tekintve azt látjuk, hogy 1899 év november havában a népszaporodás 4500-al több, mint a megelőző év ugyanezen hónapjában: kö-

zel 3000-el több a születés, s több mint másfélezerrel kevesebb a halálozás. Ha pedig a lefolyt év első tizenegy hónapjának népesedését hasonlítjuk össze az 1898. év ugyanezen időszakának népesedésével, arra az eredményre jutunk, hogy az 1899. évi szaporodás 29.000-el haladta meg az 1898. évi szaporodást. A születések aránya legmagasabb volt a Tiszántul, legalacsonyabb Erdélyben. — A megyék közül Trencsén az első, míg az utolsó helyet Krassó-Szörény foglalja el. Városi törvényhatóságaink közül a születések számaránya tekintetében Fieme áll az első helyen, az utolsón Komárom. — A halandóság legnagyobb volt a Tisza-Maros szögén, a legkisebb a Dunántul. Az egyes megyék közül Szabolcs mutatja a legkedvezőtlenebb, Kis-Küküllő a legkedvezőbb arányszámot. Városi törvényhatóságaink közül aránylag legkevesebb haláloset Sopronban és Pancsován történt, a legtöbb Szatmár-Nemetiben.

* **Halálozás.** Részvétellel értesülünk a gyászestéről, mely *Lobódka* István szabó iparost, neje, szül. *Scheffer* Mária elhunytával érte. Az életerős derék nő, a magyar gazdasszonyok példányképe, alig két heti szenvedés után halt el, nagy számú rokonságának mély fájdalomra. Temetése ma, csütörtökön délután 3 órakor megy végbe a Schlauch-téren levő gyászháztól. — A család által kiadott gyászjelentés a következő:

Alulírott a legmélyebb fájdalommal tudatja a legjobb nőnek *Lobódka Istvánné* szül. *Scheffer* Máriának f. hó 9-én este fél 12 órakor élte 47-ik és boldog házassága 28-ik évében súlyos szenvedés és a halotti szentségnek ájtatos felvétele után történt csendes elhunytát. A megboldogult földi maradványai folyó hó 11-én d. u. 3 órakor fognak az Újsor 885-ik számú családi házában a róm. kath. egyház szertartása szerint beszenteltetni s az olasz-i sírkertben örök nyugalomra tétetni. Mely vég-tisztességtételre az elhunyt rokonait, jó barátait és ismerőseit tisztelettel meghivatja. Nagyvárad, 1900. január 10-én. *Lobódka* István, az elhunyt férje. Az örök világosság fényeskedjék neki!

* **Égő bálterem.** Borzalmas szerencsétlenség történt e hó 7-én Szerb-Aradác községében. A szerb legények és leányok ugyanis a szerb karácsonyi ünnep alkalmából összejöttek a falu korcsmájában, a melyben egy fából összetákolat lámpatartó volt felakasztva a szoba közepére s ezen négy petróleum lámpa volt elhelyezve. Este 10 óra tájban a fiatalok tánczra kerekedett. Egy darabig zavartalanul folyt a multság, midőn azonban a legények a szótól járták, a lámpatartó leszakadt s a négy égő lámpa csörömpölve hullott szét a padlón. Az égő petróleum a tánczó leányok ruháit meggyújtotta úgy, hogy az egész korcsmahelyiség egy égő tengerre változott. Rémülten ugráltak ki az udvarra; mindenki csak a saját menekülésére gondolt. A korcsmáros azonban néhány legény segítségével a mentéshez fogott, sikerült is neki annyira vinni, hogy mintegy huszan kisebb égési sebekkel megmenekültek. Szircsevits Anna, Agyanuki Mari és Iszkovics Katalin, — kik épen a leszakadt lámpatartó alatt táncoltak — teljesen összeégtek, úgy, hogy másnap reggelre mind a három meghalt. A vendéglős ellen, illetve ama körülmények kiderítése végett, hogy kit terhel a vétkes gondatlanság, a csendőrség megindította az eljárást.

* **A szegedi olaszok.** Nagy az öröm a derék szegedi korcsmárosok között. Az odaváló rendőrség tetten ért egy olasz borkereskedőt, amint nagyban gyártotta a hamis bort csaposlegényeivel. Szegeden is, másutt is a korcsmárosok legnagyobb veszedelme az olasz bort mérő, ki hihetetlen olcsó áron adja borát, úgy Logy azzal a mi vendéglőseink versenyezni nem tudnak. Tudta mindenki, hogy lehetetlen az olasz bor literjét 40 fillérért mérni, mikor arra szállítási díjakban, vámokban, fogyasztási adókban és más költségekben 37 fillér esik. A szegedi rendőrség most kézzelfogható magyarizátát adta annak, hogyan lehet ily olcsó árért adni az olasz lórét: leplezett egy olasz bormérőt, ki nagyban üzte a borhamisítást. A le-

plezés komikus előkészületek után sikerült csak. Az olasz korcsmával szomszédos bolt-helyiségben gummiczipős rendőrök bujtak el. Mikor a korcsmát bezárták, a csaposlegények hatalmas edényekben kezdték hordani a vizet a pinczékbe. A rendőrök erre elhagyva rejtek-helyüket, nesztelenül utánuk másztak a szűk földalatti helyiségbe és nyakonfogták őket. A megcsipelt legények ott helyben beismerték, hogy az egyik hordóba, mely pedig nem is volt a legnagyobb, már 200 liter vizet beleöntöttek. De maga a megszeppent korcsmáros sem tagadta, hogy rendszeresen üzi a borhamisítás jövedelmező mesteriségét, sőt azt is beismerte, hogy ő szállította a hamis bort az összes szegedi olasz bormérőknek.

* **A jelzés az angol hadseregben.** Az angol hadseregben háromféle távjelzést használnak: a heliográfot, a mézslángot és a zászlót. A heliográf, mint egy régi arab kézirat bizonyítja, már Kr. u. 1090-ben ismeretes volt és Algír várainak ormán használták is. A krimi háborúban is szerepet játszott a heliográf, amennyiben az oroszok vették igénybe Szebasztopol ostromakor. Másodszor Gausz találta föl és Mance tökéletesítette. Főalkotó része e távjelzőnek egy 5 hüvelykes tükör, melynek segítségével a nap visszaverődő sugarait tetszőszerinti irányba lehet terelni és hosszabb-rövidebb jeleket adni, melyek azután hasonlóan vétetnek föl a Morse-féle abc szerint. Éjjel a napfényt mézslánggal pótolják, melyet 1826-ban Drummond angol mérnök-kari százados talált föl. Bolton 1863-ban készítette az első szállítható mezei mézslánglámpát és két évvel később fölalta oxicalcium-lángot, melynek külön a távjelzésre berendezett lámpája egy lencsével van összekötve, mely az erős lángból intenzív sugarkevet képez, mely 32 kilométernyire hat. A mézslángot a legújabb időben meglehetősen háttérbe szorította a villamos fényvető készülék, mely várak, erődítmények és nagyobb csapat-testek számára jóval előnyösebb is amannál. A távjelzés harmadik módja, a zászlójelzés ősrégi keletű s ma már ritkán, többnyire pillanatnyi alkalmasságkor használatos.

* **Petri Károly műbirkozó a nagyváradi tornakörben.** A nagyváradi tornakörnek érdekes vendége lesz ma a kör helyiségében, — ugyanis *Petri Károly* az elismert műbirkozó, súlyemelő és kitűnő vívó, ki a «magyar athletikai klubbnak» is tagja, a kör titkárának meghívására a tornakörben a kör tagjai előtt, mint vendég be fogja mutatni érdekesebb-érdekesebb mutatványait, erre vonatkozólag a kör titkárától a következő meghívó közlésére kértünk fel: *Petri Károly* műbirkozó ur, ki a «magyar athletikai klubbnak» is tagja, ma este 6 órakor a kör helyiségében, mint vendég fogja bemutatni egyes mutatványait, miért is tisztelettel felkérem a kör tagjait, hogy a fentemlített időben a kör helyiségében minél számasabbban megjelenni sziveskedjenek. Nagyvárad, 1900. január 11. Jelinek Géza, titkár.

* **Gyoma—Endródi földvétel.** Békés vármegyének gyönyörű két tiszta magyar községe Gyoma és Endrőd. Mindkét község népe földműveléssel foglalkozik, illetve foglalkozott, míg lehetett. Ma már szűk lett a határ s a nép egy része kubikon nyomorog, másrésze, szanaszét az országban próbálgat szerencsét. E két nép szaporodása ritka gyors, de telepítéséről senki sem gondoskodik. Van egy óriási birtok a két község határában, a néh. *Wodianer* Albert báró 29 ezer holdja. Most az elhunytak nemesen gondolkodó örökösei a község lakosai számára lehetővé teszik az óriási birtok megvételét, mi valóságos szociális megváltás lesz rájuk nézve. A vétel megbeszélése czéljából Gyoma község-házánál a gyomai és az endródi lakosság népgyűlést tartott. A népgyűlést *Rohoska* Mihály járási főszolgabíró nyitotta meg és értesítette s jelenvoltagekat a báró *Wodianer* Albert-féle nagybirtok örököseinek abbéli elhatározásáról, hogy a 29.000 holdnyi földbirtoknak egytagban való megvételével Gyoma és Endrőd nagyközségeket kінálták meg. Erre óriási lelkesedés és éljenzés tört ki. A főszolgabíró ennél fogva nyilatkozatra hívja fel a népgyűlést — hogy legalább elvben — óhajt-e a birtokvásárlásba belemenni. Továbbá ajánlja a népgyűlésnek, hogy a birtokvásárlásba Gyoma

és Endrőd ne mint községek és erkölcsi testületek, hanem mint az érdekelt községek birtokeiból alakítandó szövetkezet menjen bele. Ezután *Pikó Béla* gyomai közgyám ajánlotta még a kedvező alkalom fölhasználását és a birtok-vásárlás előnyös voltát. A birtok megvételére, illetőleg az örökösökkel leendő alkuba bocsátkozásra egy szűkebb bizottság kiküldését, annak az ezen népgyűlésből leendő megválasztását hozza javaslatba. A javaslat nagylelkűséggel egyhangulag elfogadtatott és elhatároztatott, hogy a szűkebb bizottságba való részvételre felkéretnek és bevásároltatnak a vármegye részéről dr. Lukács György főispán, dr. Fábry Sándor alispán, a járásból Rohoska Mihály főszolgabíró, Gyoma község részéről Kruchió Albert községi bíró, Házy Imre főjegyző, Endrőd község részéről Timár János községi bíró, Viszkovits Ignác főjegyző, bizottsági tagokul *Pikó Béla* és *Kató Gábor* gyomai, Hunya Elek és *Uhrin József* endrődi lakosok. A népgyűlés a tárgy fontosságának vitatásával és a siker reményének biztatásával fejeződött be.

* **Legyőzött birkozó.** Tegnap este nagy öröme volt a cirkuszközönségének, mely szép számmal vonult ki ezt az örömet élvezni. *Dusnyák* helybeli hentesmester mérte ugyanis össze izmait a cirkuszközönségével, a ki 200 koronát ígért annak, a ki őt szabályszerűen a földhöz teremti. *Dusnyák* hentesmester meg is felelt a felhívásnak, kiperdült a küzdőterre s a németet amugy magyar miskásan oda teremtette, hogy csak úgy nyekkent. Hogy pedig ezek történének, a karzaton leve nagy derűtség, mely különben egész nemzetiségi kérdést csinált a birkozásból, nagy kárára a jelenleg ország-szerte dühöngő nemzetiségi egyensulynak. Vannak szavahihető egyéniségek, a kik tanúságot tesznek arról, hogy ilyen kiállítások történtek:

— Ne hagyj magad magyar!

De történtek ilyenek is:

— Üsd a németet!

Dusnyák saját nagyváradi Herkulesünk pedig nem engedett a tüntető biztatásnak, ám ennyi rokonszenv láttára kit ne ragadna el, hanem szabályszerűen csapta a földhöz a német Herkulest, a ki a 200 koronát azonnal ki is guberálta, mialatt a zenekar a Hunyady indulót húzta.

* **Krause tanár az orvosok előtt.** Vettük a következő értesítést: Értesitem a »Biharmegyei orvos-gyógyyszerész és természettudományi egyesület« tagjait, hogy az elnökség felkérésére *Krause Albert* ur f. hó 11-én (csütörtök) délután 5 órakor a biharmegyei kórházban, kizárólag az egyesület tagjainak, hypnotikus kísérleteit fogja bemutatni. Nagyvárad, 1900. január 10-én. Dr. *Edelmann* Menyhért, egyesületi titkár.

* **Agyonlőtt éjjeli őr.** Régi szolgálója volt *Csalómia* községnek *Hunyár András*, aki 15 éven át lelkiismeretesen teljesítette kötelességét, mint községi éjjeli őr. Félték is tőle a tolvajok, mert *Hunyár* szeme mindent észre vett. E hó 7-én a rendes éjjeli körutját végezte a faluban, a mikor észrevette, hogy *Dombó József* kapuja nyitva áll. Az éjjeli őrnek feltűnt a nyitott kapu, be akart menni az udvarra, ebben a pillanatban egy lövés dördült el és *Hunyár* mellbe találva a földre rogyott. A lövés zajára elősietett *Dombó József* a házigazda s ez találta meg *Hunyárt* a kapuban átlótt mellel. *Hunyár*, aki még akkor élt, csak annyit tudott mondani, hogy tolvajok voltak a tettesek. A mint azonban a lakására szállították, nemsokára meghalt. *Dombóék* csak másnap reggel vették észre, hogy őket ki akarták rabolni, amennyiben a kamra ajtót feltörve, a kamrában minden elvihető tárgyat összepakolva találták. Ugyszintén az istállóban levő két tehén is már el volt eresztve. A tolvajok működését, úgy látszik *Hunyár* váratlan megjelenése zavarta meg s egyik, aki örködésre volt kiállítva, lőhetett le. A csendőrség már nyomában van a tetteseknek, mivel ezek több bűnjelét hagytak hátra menekülésük után. A derék, kötelességtudó éjjeli őr családja iránt általános a részvétel. A község közközlésen temettette el derék szolgálóját.

Kapanyél mint — békitő.

Tegnap véres verekedés volt a szomszédos Püspöki községben, amelynek egyik szereplője törött karral, betegen fekszik a kórházban s előreláthatólag még hosszú ideig lesz annak lakója.

Az eset érdekes, mert az ok itt is az — asszony.

Tegnap a délelőtti órákban történt, hogy az egyik jó módu gazda, *Mucsi* Lajos összeveszett a feleségével. Az asszony nem hagyta a vélt jogát, az ember sem a magát s így ökölre mentek.

Ezzel az ügy el lett volna intézve, ha véletlenül a jelenetnek nem szemtanuja a szomszéd gazda.

A szomszéd ugyanis a kerítésen keresztül nézte a perpatvarkodást s egész addig, míg tettelegesséig nem ment, nyugodtan várta, hogy mi lesz a vége, hanem amikor azt látta, hogy az asszony huzza a rövidebbet, felkapott egy kapanyélet s azzal rohant át a szomszéd udvarára.

A szomszéd akkor ért a *Mucsiék* portájára, mikor a házastársak verekedésének már vége volt, azonban ő ezzel nem elégedett meg, hanem a magával hozott kapanyéllal csunyán elverte a házastársat férjét.

A szomszéd annyira ment a szomszédné védelmében, hogy a karját eltörte a férjnek, sőt még ezen kívül is számos súlyos sérülést ejtett rajta.

A súlyosan megsérült embert beszállították a kórházba s itt ápolják, felgyógyulása azonban az orvosok véleménye szerint hosszabb időt vesz igénybe.

A lovagias szomszéd ellen pedig az eljárást megindították.

Szélhámos ügyök.

— Becsapott parasztok. —

Tegnap másodizben foglalkozott a nagyváradi büntető törvényszék *Schwarz* Miksa berettyó-ujfalui ügyök viselt dolgaival s legközelebb még egy izben fog azokkal foglalkozni, mert még egy hasonló természetű bűnügy van ellene folyamatban.

Schwarz Miksa jómódu b.-ujfalusi emberek gyermeke. Iskolákat is járt, hét gimnáziumot el is végzett, azonban a hetedik osztály után abba hagyta tanulmányait s könnyebb megélhetési mód után nézett, ügyök lett belőle. Hanem mint ügyök nem sokáig működhetett, mert a csendőrség letartóztatta s így vége lett az ügyökösödésének.

Schwarz mintegy hat hónapig volt vizsgálati fogságban s ennek végével szabadlábra helyezték.

A szabadságot azonban nem sokáig élvezte *Schwarz*, mert időközben újabb feljelentések lettek ellene beadva s így ismét csak vizsgálati fogságba került.

Egész sorozat büncselekményvel volt vádolva:

- 20 család,
- 2 magánokirat hamisítás,
- 2 hatóság elleni erőszak s
- 1 sikkasztás.

A büncselekményeknek első sorozatával tegnap foglalkozott a törvényszék másodizben.

A vádlott cselekményeit úgy követte el, hogy Ujjfaluban irodát nyitott s kiadta magát a *Kisbirtokosok országos földhitelintézele* ügyökének.

Igy hozzá a környékről igen sok ember elment, akitől azután előlegképen néhány forintot felvett, s természetesen a kért kölcsönöket a felek soha sem kapták meg, mert hiszen az ügyök nem is volt egy banknak sem a megbízottja.

Ilyen módon vett fel pénzt *Szovas* Károlytól 8, *Szabó* Miklóstól, *Daponi* Lajostól 6—6, *Fábián* Istvántól 9, *Fábián* Józsefnétől 13, *Venyigi* Istvántól 14, *Dr. Gandik* Sándortól 28, *Szabó* Lajostól 7, *Kováts* Istvántól 3, *Kenéz* Dánieltől 9, *Sáhi* Zsuzsánától 6, *Pál* Ferencztől 3, *Varga* Istvántól 7, *Pető* Zsigmondtól, *Pető* Lajostól 6—6, *Pető* Istvántól 10 s *Benedek* Lajostól 5 forintot.

Ezenfelül még vádolva volt két magánokirat hamisítással is, amennyiben két váltót iratott alá megkereső feleivel egy 56 frt. 65 krról s egy 165 frtről szólót. Mind a kettőt aztán leszámítottatta Nagyváradon egy bankban.

A csendőrök szintén feljelentést tettek *Schwarz* ellen, mert őket szidalmazta a mikor elfogták.

Az utolsó vádat egy bicikli kereskedő tette *Schwarz* ellen, akitől egy biciklit vett a tulajdonjog fentartásával, de amelyet nemsokára a vétel után eladott.

Ezt az ügyet már a múlt év szeptember havában tárgyalta a törvényszék, azonban azon a tárgyaláson pótlások váltak szükségessé, minek következtében a tárgyalást elnapolták s a vádlott fél védőjének dr. *Wawrek* Kálmán ügyvédnek kérelmére szabadlábra helyezték.

Schwarz Miksa azonban alig volt két héttig szabadlábon s ismét feljelentések érkeztek ellene, minek következtében újlag elfogták s vizsgálati fogságba helyezték.

A tegnapi végtárgyaláson még sok tanut hallgattak ki, kik különbözően vallottak, egy része a vádlott javára, a másik a terhére.

A bizonyítási eljárás után a perbeszédre került a sor. A kir. ügyész hatalmas beszédben foglalkozott a vádakkal, s azok mindegyikében bűnösnek kérte kimondani a vádlottat.

Dr. *Wawrek* Kálmán jeles fiatal ügyvéd szintén hatalmas védőbeszédet tartott, melynek folyamán bizonyítani törekedett, hogy a vádlott ellen a legsúlyosabb cselekmények beigazolást nem nyertek s enyhe ítéletet kért.

A törvényszék a vádakkal csak egy részét látta beigazoltnak s épen a legsúlyosabb vádak nem.

Igy felmentették a két magánokirat hamisítás büntetése alól s több csalásnak a vádja alól s csakis *tizenhat rendű csalás vétségében s a hatóság elleni erőszak vétségében* lett bűnösnek kimondva, amiért is a törvényszék *hat hónapi* börtönrre ítélte, azonban ezen büntetését a vizsgálati fogsága által kitöltöttnek vette.

A vádlott s védője az ítéletben megnyugodott, ellenben a kir. ügyész felebezett.

Igazságszolgáltatás.

Válás után. Sok szó esett már arról a szerencsétlen házasságról, melyet báró *Splényi* Árpád és *Freystädler* Flóra kötöttek. A házasság hamar ráuntak egymásra s gyorsan elváltak. De békesség azóta sincsen közöttük s ma a kir. büntető járásbírósnál találkoztak, a hol az elvált asszonyt báró *Splényi*, a volt férj, becsületsértés czimén jelentette fel. A panasznak pikáns előzményei vannak. Mikor ugyanis a törvényszék elválasztotta a házasságfeleket, megengedte a szép asszonynak, hogy a báró *Splényi* nevet tovább is használja, a

férjet találván hibásnak abban, hogy válóperre került a sor. Alig hogy ezt kimondta a bíróság, Splényi báró folyamodást intézett a törvényszékhez s volt felesége erkölcsi életét kifogásolva, öt a bárói rang és az öt nevének használatától eltiltani kérte. A keresetere ezzel a levéllel felelt a szép asszony:

»Báró ur! Nem csak tudomásomra jött, de szóról szóra olvastam azt a piszkos keresetet, mit a törvényszékhez beadott, hogy nevének viselésétől eltiltsón. Mielőtt e halatlan galádságáért magamnak a törvényes uton elégtételt veszek, az általam is viselt név, tehát saját magam iránti tiszteletből teszem, hogy felkérem: írja meg nekem azonnal, visszavonja-e azt a keresetet vagy nem?

Tölem többé mit se várjon: sem pénzt, sem kíméletet . . .

Flóra!

E levél miatt emelt panaszt báró Splényi s annak tárgyalását Baumann kir. büntető bíró ma déli 12 órára tüzte ki. Lapunk zártáig a bíróság nem hozott ítéletet, a törvényszék pedig a jövő hónapban dönti el azt a kérdést, használhatja-e az elvált szép asszony volt férjének a nevét.

Marakodó öreg honvédek. A fővárosi 48-as honvédek örökösen háboruszkodnak egymás között. **Krivácsy** József volt tüzérezredes zördült össze legutóbb az országos honvéd egyesület főjegyzőjével, **Mikár** Zsigmonddal, akik különben régi ellenfelek. A két érdemes férfiú sehogysem fér meg egymás mellett, Krivácsy elnöke a budai honvédegyületnek, pár év előtt arról volt szó, hogy ez a testület beleolvad a budapesti honvédegyületbe, amelynek **Balogh** Sándor az elnöke. Am a dolgot csak elhatározták, de tettel nem hajtották végre. Mikár, hogy üssön egyet ellenfelén. Krivácsot, aki tovább is használta az elnöki címet, feljelentette a főváros tanácsánál, mint czimbitorlót s kérte, hogy tiltsák el az elnök cím használatától. Nagy, a negyvennyolczasok dicső emlékéhez nem méltó herce-hurczára szolgálatot, ez alkalmat. A fővárostól a belügyminiszterhez innen pedig a büntető bírósághoz került a dolog Krivácsy ezredes panaszára. A miniszter ugyanis konstata, hogy mivel a fuzió tényleg nem történt meg, Krivácsy joggal tekintheti magát elnöknek s erre Krivácsy rágalmazás miatt jelentette fel Mikár főjegyzőt, valamint Balogh elnököt, aki a fővároshoz benyújtott panaszt aláírta. Szepessy István kir. járásbíró azonban a tárgyalást, mely mára volt kitzve, elhalasztotta azért, hogy a fővárostól átkérje a pazaszlevelet s abból lássa, minő kifejezésekkel illeték a vádlottak Krivácsy ezredest. Az új tárgyalást néhány nap múlva tartják meg.

A fiakker-kontó.

Szente Gyula biztosítási hivatalnoknak különös paszszioja telik a kocsikázásban. E kedvteléséből bőven ki is veszi a részét s a mig vigan fut vele a fiakker, keveset gondol azzal, hogy majd fizetnie is kell. Ha éppen nincs bőviben a pénznek, hát adós marad, ami elvégre nem is olyan nagy baj. A kellemetlenség ott kezdődik, mikor többszöri sürgetésre sem fizetett. Így járt Szentével a minapában Horváth Ferencz fiakkeres, a kinek már 40 forintnyi követelése volt rajta. A bérkocsis felkereste adósát a lakásán s kissé kemény hangon kérte a »nagyságos« urat, hogy fizessen. Szó szót követett s a szorongatott adós revolvert fogott emberére, de ez csak nem tágitott, hanem még inkább követelte a jussát. Végre is rendőrvavatkozott a dologba s az ügy Schmiéd büntető bíró elé került, a ki Horváth bérkocsist magánlakásért miatt vonta felelősségre. A tárgyalás, mely talán az otthon lejátszódott jelenetnél is zajosabb volt, azzal végződött, hogy dr. Weisz Miksa védő kimutatta, mikép a pénzt követelő fiakkeres jogosan cselekedett, amiért Szente lakásán járt: a bíró tehát felmentő ítéletet hozott. Szóval, fiakkerezni nem muszáj s ha mégis jól esik — tessék fizetni is.

A nagyvárad kir. tábla kitűzött ügyei.

Előadó: *Foynár Dénes.*

- 4523 Csapó Zsuzsanna és társai lopás és orgazdaság.
4656 Gál Simon sikkasztás.
5576 Özv. Plumbás Flóráné és t. közokirat-hamisítás.
4016 Boicz Mironné rágalmazás.
4041 Kupas Ferenczné rágalmazás.
4089 Molnár Sándor testisértés.
4090 Csok Imre testisértés.
4094 Tóth Károly testisértés.
4116 Paksa Ilie és t. magánlakásértés.

Előadó: *Nagy Ferencs.*

- 4281 Szimok Pável testisértés.
4282 Friedmann Károly testisértés.
4283 Urde Demeter testisértés.
4284 Szabados Józsefné testisértés.
4415 Mikola Kozstán testisértés.
4416 Róth Ilie testisértés.
4505 Lövy József és neje becsületsértés.
4524 Nagy Lajos lopás.
4242 Perv Anna és társa szem. szabadság-sértés.
4393 Fodor Márton sikkasztás.
4483 Hoffer Béla testisértés.
4484 Hack Mátyás testisértés.

Előadó: *Balogh Samu.*

- 4075 Ollár Flóra testisértés.
4076 Karacson László sikkasztás.
4077 Gajdó Imre testisértés.
4078 Pantye Mojszi becsületsértés.
4133 Debreczeni István gondatlanságból okozott testisértés.
4130 Györfi Gyula sikkasztás.
4135 Filip Vaszali gondatlanságból okozott testisértés.
5557 Mada János hatóság elleni erőszak.
26 Csefán János testisértés.
4086 Bibácz Tódor jogtalan elsajátítás
4087 Csila Salamon hatóság elleni erőszak.
4097 Erdei Lajos sikkasztás.
4098 Molnár István testisértés.

Előadó: *Molnár Géza.*

- 4214 Brasch Simon vétkes bukás.
4222 Miku Vaszaliu orgazdaság.
4275 Szanecz Róza becsületsértés.
4288 Anyicza Tógyer testisértés.
4322 Rádúj Zsigmond ingóság szándékos rongálása.
5498 Szabó Bálint tulajdon elleni kihágás.
4296 Bordon Lászlóné rágalmazás.
4306 Mészáros Zsigmond rágalmazás.
4307 Bihari Sándor testisértés.
4311 Czintye Jakab és társa lopás és orgazdaság.

MULATSÁG.

FARSANGI NAPTÁR:

- Jan. 13. A kereskedelmi csarnok hangversenye.
Jan. 13. Középiskolák táncestélye.
Jan. 17. Kereskedő ifjak táncestélye.
Jan. 18. Jogász-bál a kereskedelmi csarnokban.
Jan. 27. Tiszti estély.
Jan. 29. Kereskedő ifjak táncestélye.
Febr. 3. A katolikus kör táncestélye a kereskedelmi csarnokban.
Febr. 24. Tiszti estély.
Febr. 27. A jogászok táncestélye a kereskedelmi csarnokban.

SZINHÁZ.

Kadétkisasszony.

(Operett 3 felvonásban. Irtá: Pásztor Árpád. Zenéjét szerzette: Mader Pavul. A Népszínház bemutatója.)

Régóta nem nézett a főváros közönsége olyan érdeklődéssel színházi bemutató elé, mint a Népszínház mai estéje elé. Mader nevét a »Piros cipők« és a »Shé« balettek az ország határain kívül is ismertté tették. Az óriási ér-

deklódés és a felcsigázott várakozás a kipróbált muzsikus és a fiatal poéta első közös színházi műve iránt tehát természetes.

Sietünk mindjárt kijelenteni, hogy a közönség várakozásában egyáltalában nem csalódott. A »Kadétkisasszonyok« szövege és zenéje egyáltalán briliáns. Mader kitűnően eltalálta az operett stílusát, zenéje a mellett, hogy klasszis tekintetében jóval fölülte áll a sablonos operett-muzsikának, könnyű és fülbemászó. Hangszereleése pedig valósággal szenzációs.

Az operett szövegét, mint különben minden jó színházi művét, pár szóval el lehet mondani. Williamson (Németh) tüzetli ügyekben évenként át Indiában volt kénytelen tartózkodni. Leánya Lucy (Klúry) ezalatt beleszeretett Bob hadnagyba (Raskó.) Williamson azonban már odaigerte Lucy kezét régi bajtársának Watkins Tottle kapitánynak (Kovács) és a midőn hazájába visszatér, a kapitányhoz akarja leányát erőszakolni. Ennek azonban sikerül apja terveit ezer fufanggal (idegbetegnek tetteti magát, kadétruhaba öltözik stb.) kijátszania és mégis a kedveseé lesz Lucy és Bob szerelmi történetével párhuzamosan haladnak Billy (Szirmai) és Leila (Bárdi Gabi) szerelmének derűs epizódjai.

A mint ebből a leírásból kitűnik, a kadétkisasszony angol tárgyú és gyakori táncbetétei, valamint burlesk komikuma révén sokban hasonlít az ugynevezett angol »táncoperettekhez«. Ezek fölött azonban egy előnye van és ez érdekes és összefüggő cselekménye, a melynek keretében a Népszínház régi gárdájának kitűnő alkalmat nyílik kiváló tulajdonságainak érvényesítésére. Vezet természetesen **Kúry** Klára, ez a csodálatos művész, aki még talán akkor is elbájolná hallgatóságát, ha a kvótábizottság jelentését kellene elénekelnie. Hátha még egy neki való szerepet játszik! Már pedig a kadétkisasszony czimszerepe olyan jól illik neki, hogy azt talán a legjobb szerepének tekintheti. Minden tekintetben méltóak hozzá partnerei Bárdi Gabi, Csatai Zsófi, Szirmai, Raskó, Németh és Kovács. A rendezés Megyeri Dezső műve. A rendelkezésére állott eszközökkel különben senki sem tudott volna produkálni.

Szóval a Népszínház egy újabb igen nagy sikert jegyezhet fel évkönyveibe, a mely annál becsesebb, mivel eredeti műről van szó.

Közönség köre.

1899. Az Erzsébet árvaház karácsonyfájára adakoztak:

Wertheimstein Alfréd 2 frt., Fröhlich Józsefné 100 drb. mézes kalács, Száhlender Károlyné 200 drb. alma, Weiszlovics Lajosné 2 frt., Papp György 1 frt., Andrányi Lajos 5 frt., Nagy Lajosné 2 frt., Baróthy Ákosné 1 frt., Szilárdy Emma 1 frt., Sztaril Ferenczné 1 frt., Hlatky Endréné 2 frt., Bende Lajosné 1 frt., Bartos Gáborné 1 frt., ifj. Moskovits Mórné 2 frt., Dr. Moskovits Józsefné 2 frt., Márkus Lászlóné 1 frt., N. N. 1 frt., Biszterszky Elemérné 1 frt., Papp Anna 1 frt., Füchsl Jakabné 3 frt., Fleischakker Gyula 2 frt., X. Y. 3 frt., Mezey Vilma 1 frt., 60 drb. narancs és 100 darab mézes, Báró Meszena Istvánné 1 frt., Polgár Béláné 1 frt., Ritoók Zsigmondné 1 frt., Gróf Bethlen Aladárné 5 frt., Gróf Bethlen Gabriell 2 frt. 50 kr., Gróf Bethlen Irma 2 frt. 50 kr., N. N. 5 frt., Dr. Vucskics Gyula 1 frt., Knapp Sándor 5 frt., Baróthy Sándorné 1 frt., Darvassy Lajosné 1 frt., Kenéz Sándorné 1 frt., Schwarcz Gézáné 1 frt., N. N. 2 frt., N. M. 2 frt., Özv. Ember Emánuelné 1 frt., M. L. 50 kr., Farkas Józsefné 1 frt., idősb. Moskovits Mórné 1 frt., Szmekta György 1 frt., Dr. Molnár Imréné 1 frt., N. N. 50 kr., Cs. M. 50 kr., Sz. T. 50 kr., Huzella Gyula játékok, Kalenda János játékok, Mága János 1 frt., Aron Salamonné 1 frt., Rendes Vilmosné 1 frt., Bozsik Istvánné 50 kr., Kovács Kálmánné 50 kr., Czimmer Mariska 1 frt., Leitner Katalin 1 frt., Anlauf Jánosné 1 frt., Vadász 50 kr., Mihálovitsné 50 kr., Bányai 30 kr., N. N. 30 kr., Tepper Károlyné 30 kr., Paczauer József 1 frt., Imre Jánosné 80 kr.

(Vége.)

REGÉNY-CSARNOK.

Ötszázezer dollár jutalom.

Regény.

Írta: Fernand-Hue.

40

Francziából fordította — Ö.

— Nagyon kérem, ne kényszerítsen arra, hogy nagybátyámat az öntől való elválásra kérjem és ne beszéljen többet ezen dologról.

— Engedelmeskedni fogok.

Elváltak. A következő napokon az utazás igen fáradsztóvá lett; a sziklás bozotos talajon a kocsik csak lassan és nehezen haladhattak előre. A parancsnok nagyon nyugtalan volt; már bánta, hogy biztos vezető nélkül könnyelműen neki indult a nehéz utnak s különösen azért, hogy a gyermekek kérésének engedve, azokat is magával hozta. Mindazáltal teljes nyugodtságot színelts legfeljebb Dover előtt tárta fel aggodalmait.

Midőn egy este együtt ültek a tűz mellett, az angol egy kérdést kockáztatott meg:

— Ugyan parancsnok ur, hová megyünk mi tulajdonképpen?

— A Zambézi partjára.

— Ott reméli talán megtalálni azt, a kit keres?

— Mindenütt csak azt remélem.

— Mégis, nagyon biztos adatokkal kell rendelkeznie, hogy egy ilyen utazásra rászánta magát.

— Ugy van, felelt a parancsnok.

— Akkor nagyon csodálkozom, hogy a helyett, hogy utját azonnal folytatta volna, két hetet töltött el a missiótelepen; nem számítva, hogy ezen két hét majdnem nyakunkat szegte.

— Csak kirándulásunkból való hazaérkezésünk utáni napon kaptam tudósítást.

— Igen?

Oly meglepett hangon ejtette ki e kis szócskát, hogy a parancsnok már megbánta, hogy olyan őszinte volt. De hát miért ne bizna ezen emberben, ki nem habozott életét kockáztatni azért, hogy őt megmentse? Mindazáltal elhatározta, hogy ezentul óvatosabb lesz.

Mindketten nyugodni tértek kocsijukba, de Dover csakhamar megint kijött. Körülnézett, azután óvatosan közeledett azon hely felé, hol a néger bajcsárok aludtak. Lehajolt, sorban megnézte a zuluk arczát, majd megismerve azt, a kit keresett, felkötötte s mindketten egy közeli bokor mögé rejtőztek.

— Te vezetsz minket? kérdé az angol, hová megyünk.

— Egyenesen északra,

— Ki mondta neked, hogy erre jöjjünk?

— A parancsnok.

— S neki mi adott erre okot?

— Egy levél.

— Milyen levél?

— A melyet én adtam át neki.

— Hát neked ki adta?

— Egy búr.

— Ismered?

— Nem.

— Soha sem láttad?

— Soha.

— Mikor jött?

— Átutazásunk előtt két nappal.

— Jól van, fekédj le és ne felejtse el, hogy zsoldomban vagy.

A néger visszatért fekvőhelyére, Dover ur kocsijába ment.

— Minden jól megy, gondolta magában, attól félttem, hogy csak vaktában utazunk, de így majd csak jutunk valamire.

TIZENHARMADIK FEJEZET.

Éjjeli támadás.

Öt napi haladás után egy búr falu közelébe értek. Éppen táborát ütötték a falu mellett, mikor váratlanul egy európai közeledett feléjük.

Egy angol volt, ki már évek óta ezen országban lakott és cserekereskedést folytatott a benszülöttökkel. Nagyon megörült, hogy

végre saját anyanyelvén beszélőkkel találkozhatott; azonnal lakásába vezette őket, hol régen nem élvezett kényelemben volt ismét részük.

(Folyt. köv.)

TAVIRATOK

A 67-es kiegyezés ellen.

Bécs, január 10. (Saj. tud. táv.) Az osztrák delegációban is foglalkoztak a 67-es kiegyezés felbontásával. Lemisch delegátus kijelenti, hogy magáévá teszi a magyar ellenzék egyik pártjának (Ugronék) javaslatát, hogy mint szabad nemzetek állapítsák meg a módot, melylyel a közös érdekeket és a kölcsönös védelmet hathatósabban biztosítják. Szólt ezenkívül még a zde és jelen ellen.

Számos felszólás után Krieghammer közös hadügyminiszter válaszol az elengetésekre. Szerinte nincs Európában hadseregnek oly társadalmi hivatása, mint nálunk. A hadseregnek nálunk nincs oly inkluzív jellege mint másutt és nincs seholy olyan jó kontaktusban a polgársággal. A »hier«-rel való jelentkezés törvényben van kimondva (?), mert a hadsereg nyelve német. Egy hadseregnek pártatlannak kell lenni, olyannak, mely nem türi, hogy bármilyen politikai pártállásban résztvegyen. Ha a hadsereg tagjaitól kerülnek ki panaszok, azok a panaszosok sokkal jobban tennék, ha más állás után néznének.

Az Eszterházyak pöre.

Páris, január 10. Az Eszterházy család tudvalevőleg még a Dreyfus pör idejében pört indított Walsyn őrnagy ellen, ki magát Eszterházyknak hivatja, a a név bitorolásáért. A pör ma vette kezdetét a párisi törvényszéken, melyen Walsyn őrnagy nem jelent meg csak Walsyn Keresztély s elhatározták, hogy tudakozódní fognak, vajjon van-e joguk a Walsynoknak az Eszterházy nevet viselni.

A megszállott tartományok budgetje.

Bécs, A delegáció négyes albizottsága ma a megszállott tartományok budgetjét tárgyalta s azt Gyurkovits, Ugron és Kállay Lipót delegátusok hozzászólása után elfogadták.

Fürdőépületek barlangok fölött.

Fiume, január 10. Abbaziából írják, hogy a katonai gyógyház és több villa alatt barlangszerű üregeket találtak, melyek nagyon veszélyeztetik az illető házak biztonságát. A fürdőigazgatóság most két francia mérnököt hozatott, hogy vizsgálják meg a barlangokat, vajjon lehet-e bedőlésüktől tartani. Állítólag egész Abbázia alatt ilyen barlangok vannak.

Franciaország és San Domingo.

New-York, január 10. Határozottan jelentik, hogy Machias amerikai hadihajó azt az utasítást kapta, hogy ne avatkozzék bele a Franciaország és San Domingó között támadt viszályba. Egy San Domingóból érkezett távirat azt mondja, hogy Jimenez elnök az atlanti tengeri francia hajóhadosztály parancsnokát fogadta.

KÖZGAZDASÁG.

Az osztálysorsjáték mai húzásán kihuzott 20.000 koronás főnyereménye a 72895 számu sorsjegyre esett. A többi kihuzott szám a következő: 30.000 koronát nyert: 2778. — 20.000 koronát nyert: 72895. — 10.000 koronát nyertek: 32555 20339 — 5000 koronát nyertek: 81766 86118. — 2000 koronát nyertek: 19805 43087 80386 91165. — 1000 koronát nyertek: 90648 96418 33392. 500 koronát nyertek: 5634 9649 9910 12918 11996 15921 20019 22033 24944 27462 28506 29310 29618 31830 40462 43939 45583 54766 58538 57095 61300 64085 72160 74821 74922 75381 20662 86592 90875 91341 91605 93071 95635 95786.

Az Osztrák-Magyar Bank mérlege és a kamatláb. Az Osztrák-Magyar Bank főtanácsának tegnapi ülésén előterjesztett 1899. évi mérleg szerint a mult évért fizetendő egész osztalék 51 forint, vagyis 8-5 százalékos részvényenkint. Eszerint az 1899. év második felére szóló szelvényre 36 forint jut. A két állam nyereségrésze az 1899. évi jövedelemből 1.337.037 forint 60 krajczár, a bank részéről fizetendő bankjegydó pedig 81.125 frt 39 kr.

Az Osztrák-Magyar Bank legközelebbi közgyűlése tudvalevően már az új bankszabadalom alapján tartandó meg. A paritás elvének megfelelően, a közgyűlés most egyenlő számban választ hat osztrák és hat magyar főtanácsost. A bank most állapította meg az ez alkalommal szavazásra jogosult részvényeseknek névsorát és pedig az új lajstromban külön felsorolva a magyar és osztrák honosokat. Elajstrom szerint a mostani közgyűlésen 285 részvényesnek van szavazati joga, ezek közül 239 osztrák és 46 magyar állampolgár. Valamennyien együttvéve 5700 részvény birtokában vannak, ebből a magyarokra 920 részvény esik.

A kamatláb kérdését illetőleg — a vezértitkár jelentésében konstataulta, hogy a bank már január első hetében jelentékenyen megerősödött eszközökkel rendelkezett, és hogy a bank állása nagyon kielégítő. A főtanács a jelentést tudomásul vette és helyeselte azt a felfogást, mely szerint a nemzetközi viszonyokra való tekintettel, a kamatláb megváltoztatása ez idő szerint korai volna.

A gyümölcsfák ápolása körüli teendők. Alig van hasznosabb és nemesítőbb foglalkozás a gyümölcsfa tenyésztésnél s épen azért annak előmozdítása és teljes fellendülése érdekében felette kívánatos, hogy az ápolására vonatkozó ismeretek minél szélesebb körben terjesztessenek. Nem véltünk tehát mi sem felesleges munkát teljesíteni akkor, midőn e tárgyat illetőleg egy-két nevezetesebb tudnivalót közlétezzünk.

Vita tárgyát képezi még ma is azon kérdés, hogy vajjon hasznos-e, ezélszerű-e gyümölcsfáink alatt egyéb növényeket termesztetni. Némelyek károsnak tartják, azt, állítván, hogy a gyümölcsfa nagyon megsínyli azt. mások ellenben határozottan javasolják. A gyakorlat eredménye szerint a dolog úgy áll, hogy nemcsak lehet, hanem bizonyos időközben határozottan szükséges a gyümölcsfák alatt elterülő földdarabot egyéb növények termelésére felhasználni, mert ez által az összeüledékeit s néha már kőkeményiségüvé vált földet megporhanyitjuk, a levegőnek a talajba való jutását s az esőnek könnyebb behatolását előmozdítjuk. Azonban nem minden növény alkalmas e célra, hanem csak az, melynek gyökere nem hatol a földnek mélyebb rétegeibe s a mely tenyészideje alatt kapálást igényel. Ezek szerint a mily alkalmas például egy sekélyebb gyökérzetű kapás növény, ép oly káros lehet a mély gyökérzetű luczerna, mely magától a gyümölcsfától vonná el a tápanyagot oly mértékben, hogy azt a gyümölcsfa okvetlenül megérezné s ezenkívül a földet is meglehetősen kiszáritaná.

Uj gyümölcsök létesítésénél arra is ügyelni kell, hogy milyen állapotban van a gyümölcsfa; nevezetesen milyen annak gyökérzete, törzse és koronája. Elvül szolgáljon az, hogy vásárlás alkalmával nem azt nézzük, vajjon olcsó-e a gyümölcsfa, vagy drága; hanem az, hogy teljesen egészséges-e, mert ha beteges, nem tel-

jesen ép fát teltünk ki, az vagy meg sem ered, vagy ha megered is, csak kinlódás lesz élete s rövid néhány év múlva elpusztul. Épen ezért vizsgáljuk meg annak gyökereit, hogy vajjon nincsen-e megsérülve, nincs-e erős, karós gyökere, van-e rajta ujnyi vastagságu mellégyökér bőven, mert minél számosabb e mellégyökér, annál gyorsabban képződnek friss szívógyökerek. A törzse is legyen egészséges, sima és egyenes növést, a korona felé vékonyodó, jól fejlett s elegendő magasságu. A koronája ne legyen nagyon vissza metszve, hanem fiatal, erőteljes hajlásokkal birjon.

Ha ilyen gyümölcsfára tettünk szert, azt okvetlenül a még ősszel mélyen megásott földbe ültessük ki tavasszal, de előbb arról is gondoskodjunk, hogy a fiatal gyümölcsfa elegendő táplálékot találjon helyén. Istálló trágya nem lesz megfelelő e célra, hanem egy trágyakeverék, a mely vízből továbbá fosforsav és nitrogén dus műtrágyából álljon; e keveréke belemártjuk a gyökeret s tetejébe érett komposztot teszünk.

Ha a gyümölcsfa természetlennek bizonyulna, úgy e bajon az által lehet segíteni, hogy koronáját megritkítjuk, a felesleges hajtásoktól megszabadítjuk s csakis azon ágakat hagyjuk meg, melyek teljesen épek, egészségesek és simák. — Ezen sima ágakra egy más termékeny fának leszedett rügyeit illesztjük be szemzés szerint s azután raffiáncsal bekötözzük. — Második esztendőben, ha a forradás tökéletesen jött létre a fa már termést ad. — A munkát végrehajtására legalkalmasabb a tavaszi idő s különösen a nemesebb alma és körteféléknél indokolt az eljárás. Megjegyezzük még, hogy a természetlen beoltandó fának korona ágait nem szükséges megcsonkítani, vagy visszavágni; teljesen elegendő a ritkítás, a mely mellett még arra kell nézni, hogy a mellékajtások keletkezésükkor rögtön eltávolitassanak.

Reich Jenő és Társa

Tőzsde jelentése.

— A Tiszántul eredeti távirata. —

Értéktőzsde.

Budapest, január 10.

Az irányzat csendes.	
Osztrák hitel	872.50
Magyar hitel	370.60
Allamvasut	320.75
Rimamurányi	336.25
Magyar jelzálog	226.50
Salgótarjáni	—
Wagon-kölcsön	—

Határidők.

Budapest, január 10.

Gabona. Gyenge.	—
Buza októberre	7.84
Buza áprilisra	7.71
Uj tengeri	4.92
Rozs okt.	6.36
Zab okt.	5.02
Káposzta, repce, aug.	—

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1900. január 10-én.

Magyar aranyjárdék 4%	97.50
Magyar koronajárdék	94.70
Magyar vasuti kölesön aranyban 4/10%	100.—
Magyar vasuti kölesön ezüstben 2/10%	99.50
Magyar keletvasuti államkötvény 1876-ból	99.50
Magyar földterhermentesítési kötvény 4%	93.75
Italméresi jog megváltási kötvény	99.—
Horváth-szlavón földterhermentesítési kötvény	95.—
Magyar nyereségy-sorsjegy-kölcsön	160.25
Tiszaszabályozás és szegedi sorsjegyek kölesön	137.25
Osztrák járdék papírban	98.65
Osztrák járdék ezüstben	98.45
Osztrák járdék aranyban	97.50
Osztrák korona járdék	98.70
Osztrák államsorsjegyek	136.50
Osztrák magyar bankrészevény	18.20
Magyar hitelbankrészevény	740.—
Osztrák hitelintézeti részvény	640.—
Párisi vista	96.15
20 frankos arany (Napoleon'or)	19.21
Németbirodalmi márka	118.20
London vista	242.40
20 márkás arany	23.62

SZERKESZTOI POSTA.

V. A. Helyben. «A tanító legszebb hivatása» című értekezést megkaptuk annak idejében, — de az ünnepek, üjlesztendő és sok más egyéb teendő miatt csak most jutott időnk átolvasni azt. Sikertől dolgozat, jó eszmék vannak benne, de szaklapba való. A kéziratot szerkesztőségünkben az esti órákban átveheti.

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

Az 1895. évi ciroi s az 1896. évi londoni egészségügyi kiállításokon diszoklevéllel s aranyéremmel kitüntetve. Orvosi tekintélyek által kipróbált s nagyobb kórodákban kitűnő sikerrel használt külszer:

REUMA-SZESZ

biztos s kiváló gyors hatása a test bármilyen csuszos bántalmait, u. m. köszvény, csusz, reuma, ischiás, asthma stb. ellen.
Hatása némely esetben meglepő, amennyiben gyakrabban idültabb eseteknél is már egyszeri bedörzsolésnél a fájdalmakat teljesen megszüntette.
Fog- és fejfájást 5 perc alatt megszüntet.
Egy üveg ára használati utasítással **1 korona, erősebb füveg 2 korona 40 fillér.**
Főraktárak Budapest: **Török József** ur gyógyszerárában. Király-utca 12. és dr. **Egger A.** ur gyógyszerárában, Váci-körút 17. szám. Ugyisint a főváros összes s a vidék csaknem összes gyógyszerárában, valamint a készítő

VIDDER GYULA gyógyszerésznél **S.-A.-Ujhely.**
Vidéki megrendelések pontosan teljesítettnek. Ugyisint Nagyváradon **Irgalmasok gyógy-szertára** Nagyvárad.

VASUTI MENETREND.

Érvényes 1899. évi október 1-től.

Kolozsvár—Nagyvárad—Budapest.						Budapest—Nagyvárad—Kolozsvár.						Püspök-Ladány—Debreczen—Érmihályfalva.						
	Gy. v.	Gy. v.	Sz. v.	Sz. v.	V. v.		Gy. v.	Gy. v.	Sz. v.	Sz. v.	V. v.		Gy. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	T. v.	
Kolozsvár	ind.	11 01	5 23	7 00	6 13	Budapest	ind.	9 15	1 55	5 45	8 30	P.-Ladány	ind.	5 25	1 24	4 06	2 29	6 05
B.-Hunyad	>	12 20	6 40	8 37	7 55	Nagykátá	>	10 20	3 00	7 54	10 16	Debreczen	>	6 46	3 —	5 22	3 56	8 20
Csucsá	>	12 52	7 09	9 19	8 37	Szolnok	>	11 19	3 56	9 27	11 31	Érmihályfalva	érk.	7 29	4 01	5 35	4 58	9 47
Bucsa	>	—	—	9 33	8 52	P.-Ladány	>	12 55	5 28	11 53	2 00	Érmihályfalva—Debreczen—Püspök-Ladány.						
Brátka	>	—	—	9 50	9 11	Báránd	>	—	—	12 07	2 12	Sz. v. Sz. v. Sz. v. Sz. v. Gy. v.						
Rév	>	1 34	7 47	10 08	9 32	Sáp	>	† 1 17	† 5 48	12 24	2 27	Érmihályfalva	ind.	6 36	11 09	5 27	9 14	8 15
Élesd	>	† 1 48	† 7 59	10 25	9 49	B.-Ujfalu	>	1 33	6 03	12 46	2 47	Debreczen	>	3 37	12 36	8 15	10 27	8 34
Mező-Telegd	>	2 01	8 11	10 42	10 07	M.-Peterd	>	—	—	1 00	3 00	P.-Ladány	érk.	5 13	1 45	9 45	11 28	9 00
F.-Vásárhely	>	—	—	11 01	10 27	M.-Keresztes	>	—	—	1 14	3 12	Debreczen—Nagy-Léta—Vértés.						
Várad-Velence	>	2 25	8 32	11 10	10 37	Bors	>	—	—	1 28	3 25	V. v. V. v.						
Nagyvárad	érk.	2 31	8 38	11 17	10 44	Püspöki	>	—	—	1 36	3 32	Vértés—Debreczen—Nagy-Léta.						
Nagyvárad	ind.	2 38	8 43	11 32	11 04	Nagyvárad	érk.	2 11	6 39	1 48	3 42	V. v. V. v.						
Püspöki	>	—	8 51	11 42	11 14	Nagyvárad	ind.	2 18	6 46	2 06	3 58	V. v. V. v.						
Bors	>	—	—	11 50	11 22	V.-Velence	>	2 24	—	2 30	4 05	V. v. V. v.						
Mező-keresztes	>	—	—	12 03	11 37	F.-Vásárhely	>	—	—	2 41	4 16	V. v. V. v.						
Mező-Peterd	>	—	—	12 15	11 50	M.-Telegd	>	2 50	7 15	3 03	4 38	V. v. V. v.						
B.-Ujfalu	>	3 18	9 23	12 29	12 05	Élesd	>	† 3 04	† 7 28	3 21	4 56	V. v. V. v.						
Sáp	>	—	† 9 38	12 47	12 25	Rév	>	3 26	7 50	3 45	5 20	V. v. V. v.						
Báránd	>	—	—	1 01	12 41	Brátka	>	—	—	4 06	5 43	V. v. V. v.						
P.-Ladány	>	4 03	10 06	1 34	1 19	Bucsa	>	—	—	4 27	6 04	V. v. V. v.						
Szolnok	>	5 39	11 44	3 35	3 37	Csucsá	>	4 16	8 37	4 53	6 31	V. v. V. v.						
Nagy-Kátá	>	6 34	12 41	4 45	5 07	B.-Hunyad	>	4 52	9 08	5 32	7 16	V. v. V. v.						
Budapest	érk.	7 50	01 50	6 20	7 10	Kolozsvár	érk.	5 55	10 08	6 59	8 33	V. v. V. v.						